СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 169. НЮ ЙОРК І ДЖЕРЗІ СИТІ, середа 29-го серпня 1945. No. 169. NEW YORK and JERSEY CITY, Wednesday, August 29, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

7 МІЛІОНІВ РОБУЧИХ МІСЦЬ БІЛЬШЕ НІЖ ПЕРЕД ВІЙНОЮ

Комітет для Економічного Розвитку оприлюднив програму для розвитку цілого господарського життя краю в повоєннім часі. Програма дає нагоду приміститн 7 до 10 міліонів більше робітників при роботі, ніж було занятих в 1940. році, заки Америка вступила у війну. Програма домагається нових підприємств від уряду і від приватних бизнесовців, а теж змагає до цього, щоб робітники й фармері створили відносини для розвитку продукції. Комісія ставить як засаду повний тиждень праці, а не лише зараду проти безробіття.

Важніші точки програми такі: Піднести допомогу для безробітних; помогти робітникам переселюватися з одного місця на друге в пошукуванню праці; тримати в резерві приватні й прилюдні розбудови на випадок несподіваної кризи або коли потрібно додаткових місць для робітників; окремі полекші для роздачі праці ветеранам.

ПРЕЗИДЕНТ ДОМАГАЄТЬСЯ ОПРИЛЮДНЕННЯ ВОРОЖИХ ТАЙН ПРОДУКЦІЇ.

Президент Труман видав розпорядок для Воєнної Ради Мобілізації й Реконверзії, щоб проголосити прилюдно для вжитку американського промислу всі інформації, які Америка дістала з Німеччини, а які відносяться до поширення продукції і технічного наладження промислу. Вони такі важні, що можуть викликати переворот в дотеперішніх способах промислу. Президент видав розпорядок на те, щоб ці винаходи принесли як найбільшу користь загалови.

МІСТЕЧКО В ТЕКСАСІ ЗНИЩЕНЕ БУРЕВІЄМ.

З Ґюстон, над Мексиканським заливом звідомляють, що заповіджений буревій вдарив цілою силою на містечко Бей Сити в Тексасі і просто розніс його на шматки. Коли висилано звідомлення, то в повітрю літали ще дошки і бляхи з дахів із порозбиваних домів. Дерева повиривала буря з коренем, вулиці заляла вода на півтретя стопи. Шкоди не можна ще обчислити.

ПОМЕР АВТОР ФІЛЬМИ „ПІСНЯ БЕРНАРДЕТИ".

Франц Верфель, який написав книжку перероблену на фільму під заг. „Пісня Бернардети" помер від удару серця в своїм домі в Ґоливуд, у Каліфорнії, проживши 54 роки життя. Він був втікачем перед переслідуванням націстів.

ДОПУСКАЮТЬ ВТРАТУ ГРОШЕЙ З ЛЕНД-ЛІЗУ.

Коли конґрес встановляв спосіб позичок воюючих союзників і ухвалював для цього спеціяльний закон, званий Ленд-Ліз, тоді президент Рузвелт вважав, що держави не затягають правного зобовязання супроти Америки, лище моральне, тобто як так зване „слово чести" — „джентелменс аґрімент". На такій засаді Америка дала різних матеріялів своїм союзникам на загальну суму 41 біліонів долярів. Узаміну дістала Америка від союзників матеріялів загальної вартости на 5½ біліонів, значить яку осьму частину. Тепер, Коли Ленд-Ліз припинено, виринуло питання, коли і як ці випозичені матеріяли будуть сплачені. Були поголоски, що Злучені Держави зречуться половини претенсій до своїх бувших воєнних союзників, а тепер підносяться голоси, що Америці треба бути приготованою на цілковиту втрату гроша, виданого на Ленд-Ліз.

СЕНАТОР ТРУМАН НЕ МІГ ДОВІДАТИСЯ СЕКРЕТУ ПРО БОМБУ.

Коли президент Гері С. Труман був сенатором і головою Воєнної Комісії для Дослідів в рр. 1942-43, він робив усі можливі старання щоб довідатися, нащо то департамент війни призначив пару біліонів долярів. Та всі його зусилля показалися безуспішними і він вкінци мусів приняти запевнення секретаря Стимсона, що воєнний департамент знає, що робить, коли видає пару біліонів на щось. Коли проби з атомовою бомбою в Ню Мексику випали удачно, тоді повідомлено президента Трумана на конференції в Потсдамі і установили дату скинення бомби на Ґірошіму.

ПРИГОТОВЛЯЮТЬ ЗНИЖКУ ПОДАТКІВ НА 20 ВІДСОТКІВ.

Провідники Підкомітету Способів і Засобів палати репрезентантів оприлюднюють свої студії над тим, як знизити особисто-доходовий податок в наступнім році. Вони того переконання, що з новим роком можна буде знизити податок на 20%.

Два міліони людей витали де Ґола на вулицях Ню Йорку

Сотки тисяч людей уставилися по обох боках вулиць міста Ню Йорку в понеділок 27. серпня, коли ними переїздив голова тимчасового уряду Франції, ґен. Чарлз де Ґол. Його відвідини в місті тривали загалом 24 годин і виповнили багату програму. У привитанню в ратуші посадник міста Фіорело ЛяҐвардія передав гостеви грамоту почесного громадянина міста, а у відповідь на це ґен. де Ґол удекорував посадника ордером Високого Урядника Почесного Леґіону Франції. Подібний ордер дістав теж голова міської ради Нюболд Морис. При цій нагоді виголосив ґенерал промову по анґлійськи. Змістом промови була „виміна продуктів і виміна ідей" між обома краями.

У 2. годині пізніше відбувся в готелю Валдорф Асторія обід на честь ґенерала при співучасти 1,500 гостей. Тут говорив де Ґол про „велитенські проблеми, які стоять перед світом сьогодні" і потребу їхнього наладнання. Рахують, що загалом 2,000,000 брали участь у витаню де Ґола.

МІНІСТРИ ЗАКОРДОННИХ СПРАВ ПРИГОТОВЛЯЮТЬ ПЛЯНИ МИРУ

Секретар закордонних справ Джеймс Ф. Бирнс приготовляється виїхати до Лондону на упляновану конференцію міністрів закордонних справ Пятьох Потуг. Він бере зо собою як заступника для постійних нарад асистента Джеймса Клемента Дона і дорадника Бенджамина В. Когена. Як заповідає советський міністер Молотов, наради самих міністрів потривають лише 2—3 тижні, а опісля дальше будуть радити їх заступники, На нарадах мають виробити проєкти миру для Італії і Німеччини.

У Вашингтоні панує переконання, що негайно після нарад міністрів буде скликана Орґанізація Обєднаних Держав для ухвалення загального миру.

ДЕМОБІЛІЗАЦІЯ МАРИНАРКИ ВПРОДОВЖ РОКУ

Секретар маринарки Форестал заповів, що демобілізацію морських сил можна буде перевести упродовж 12 місяців. У тому часі буде відправлених яких 2,900,000 моряків з воєнної фльоти, а лишиться постійно на службі лише 500,000. Демобілізацію буде переводити протиадмірал Луїс Е. Денфелд.

В Швайцарії обєдналися усі українські допомогові орґанізації

Евген Бачинський, голова Центрального Комітету За Кордоном від Українського Червоного Хреста, створеного в Києві в квітні 1918 року, подає з Женеви в письмі до „Свободи", що вже обєдналися на терені Швайцарії всі існуючі там українські допомогові орґанізації й створили один спільний Репрезентаційний Комітет, котрий складається з таких осіб: Евген Бачинський, директор; Ростислав Шульгин, ґенеральний секретар; Петро Ковалів, скарбник, а члени: Михайло Єреміїв, Омелян Ніжанківський і Микола Данько.

В письмі заповідається надіслання Меморандума про положення українських збігців в Европі, як і висилку многих інших матеріялів про українську еміґрацію, яких то матеріялів уже назбиралось дуже багато.

УСЕ РОЗГРАБЛЕНЕ СОВЄТСЬКОЮ ВЛЯДОЮ І ВИВЕЗЕНЕ...

Доносячи про тих українських діячів, що були останніми часами розстріляні, чи померли, а про котрих уже були вісти в американській пресі, пишеться ще таке: „Багато наших чільних діячів насильно пірвала НКВД і невідомо, що з ними сталося... Наші інституції в Празі, як Український Університет, Музей Визвольної Боротьби, Українська Політехніка, Українська Ґімназія в Моджанах та інші — вже не існують. Усе розграблене й вивезене". Очевидно, що розграблене в часі советської окупації.

АМЕРИКАНСЬКИЙ АМБАСАДОР ХОЧЕ ДОВЕСТИ КИТАЙ ДО ЗГОДИ

З Чунґкінґу полетів літаком до Єнан американський амбасадор, ґен. Петрик Ж. Горлі, щоби звідтам привести комуністичного провідника Мао Тсе-тунґа до Чунґкінґу на переговори з Чянґ Кай Шеком і так зупинити горожанську війну в Китаю. Причину такої надзвичайної поведінки американського амбасадора добачують американські кореспонденти в тому, що війна Чянґ Кай Шека з комуністами в Китаю може довести до тихої або й отвертої війни між Росією і Злученими Державами. Ось тому повинно бути бажанням Росії й Америки зупинити горожанську війну в Китаю. Комуністи намагаються тепер поширяти свої впливи та займають більші міста, що їх тепер залишають японські окупаційні сили.

ІНДІЯ ГОТОВА СТАТИ БРИТІЙСЬКОЮ ДОМІНІЄЮ

Таке заповідають з нагоди побуту в Лондоні вайканта Вейвила, віцекороля Індії, що тепер відбуває конференції з британським премієром Атлі та з урядом, що вийшов з Партії Праці й має у своїй програмі теж і розвязку питання шодо справи незалежности Індії. Партія Праці є за те, щоб Індія стала домінією. Але ледви, як кажуть, чи це дасться тепер здійснити. Наразі заоферується Індії правдоподібно те саме, що їй заоферувала в 1942 році місія сера Стафорда Крипса, а може й дещо більше.

ВЕРНЕ НАЗАД ДО СПОРТУ!—Боб Фелєр, 26-літний бейзболовий „великан", віддає свої рекорди і вертає до цивільного життя, радий, що війна скінчилась. Він служив 27 місяців в маринарці, як гарматчик на воєннім кораблі Алабама.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСЬКА ВЖЕ ВСТУПИЛИ НА ЯПОНСЬКУ ЗЕМЛЮ

В девятій годині рано у вівторок вийшли на беріг властивої Японії перші вояки американської армії. Були це технічні сили, всього 150 осіб, що належать до Восьмої Повітряної Сили Злучених Держав, яких завдання привести до порядку летунське поле, Атсуґі, що віддалене 20 миль від Токйя. Сюди прилетять літаками в четвер перші більші окупаційні сили.

В ТОКЙО БЕЙ УЖЕ Є АМЕРИКАНСЬКІ КОРАБЛІ.

Звідомлення Третьої Американської фльоти подають, що її деякі частини знаходяться уже в Токйо Бей, а в четвер висадять на береги Японії 10,000 моряків, призначених для окупаційних цілей. Більша частина цеї фльоти находиться ще в Саґамі Бей, що віддалений 20 миль від Токйо Бей. Треба заховати осторожність і посуватись дуже повільно, бо прибережні води повні мін, що їх закладали не тільки японяі, але й скидали американські летуни з бомберів.

МІЛІТАРНА КОНТРОЛЯ, А НЕ ОКУПАЦІЯ.

Ґен. Доґлес МекАртур, начальний командант аліятських окупаційних сил Японії, має уже виготовлений плян окупації Японії. Та так є, що окупація буде залежати в многім від того, як буде поводитись японське населення. Окупація буде спиратись на співпраці з японським урядом. згл. з японським цісарем. Ґен. МекАртур буде видавати прикази, а японський уряд, згл. цісар, матиме за обовязок представити ці прикази населенню і подбати, щоби воно тим приказам повинувалось. Навіть арештовання воєнних кримінальників буде віддане в руки японського уряду. Той останній має теж перевести цілковите роззброєння. Часописи будуть далі виходити, а радіо функціонувати, хоч будуть цензуровані аліянтською владою. Як з цього видно, то буде велика різниця між окупацією Німеччини і Японії. В Японії не буде мілітарної окупації, як є з Німеччиною, але буде мілітарна контроля, ведена через Аліянтів при допомозі японського уряду, згідно з давними теоріями про мілітарну окупацію. Очевидно, що те все станеться тоді, як все буде йти в порядку.

ОКУПАЦІЯ БУДЕ ПОВІЛЬНА.

Окупація Японії буде не тільки осторожна, але теж і повільна. Забере можливо й кілька тижнів, заки американські війська займуть Токйо. Усе це залежатиме від того, яку велику збройну силу висадимо на береги Японії. Як вона буде сильна, тоді приступимо до окупації на більші територіяльні розміри.

ЛЯКАЮТЬСЯ ФАНАТИКІВ.

Сам японський уряд найбільше боїться того, щоб усіх його планів здачі не помішали японські фанатики своїми нерозважними виступами і провокаціями, зверненими проти аліянтської окупації.

Японський командант воєнного корабля, Зедо Кусуадо, що прибув на американський корабель, щоб ввести американську фльоту в Токйо Бей, заявив американським офіцирам, що в Японії вже все приготоване для аліянтської окупації. Японці, казав він, вже погодилися з судьбою.

ЗАВАЖИЛА АТОМОВА БОМБА.

Член японської цісарської родини, князь Наруґіко Ґіґаші-Куні, що є тепер назначений цісарем японським премієром, заявив через радіо, що на японській здачі заважила атомова бомба. Казав, що „любов цісаря супроти свого народу" заставила його скінчити війну. Дальші причини будуть представлені народови в соймі, що зачне радити 4. вересня.

ЗА НОВУ ЯПОНІЮ!

Японська преса пише, щоб не відбудовувати стару Японію, а будувати цілком нову. Не скидати вину за нещастя один на одного, а приняти горе без нарікань і в спокою і спільно зносити терпеливо тягарі, що їх судьба накладає.

РОСІЯ ЩЕ ДАЛІ ВОЮЄ!

Московське радіо подає, що в Манджурії не піддаються японські „самогубні ескадри" і нападають на тили советських військ, повні ненависти до Москви. Та заразом це радіо теж стверджує, що досі Росія не проголосила в Манджурії кінця війни. А причина правдоподібно та, що вона хоче заняти своїми військами цілу Манджурію. Радіо говорить про „визволення Манджурії", порівнюючи це з советським „визволенням Польщі, Фінляндії, Югославії, Румунії, Болгарії, Угорщини і Австрії".

КВІЗЛІНҐ „ЗАХОРІВ".

Судова розправа над Відкуном Квізлінґом, що відбувається в Ослью (Норвеґія), зістала відложена, бо лікар мав ствердити, що обвинувачений за зраду держави „за слабий", щоби бути присутним у суді на розправі.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА. Поодинока число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з суботи (з англійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Стояти при тому, за що ми боролися!

Демократія — ота справжня демократія — зачинає діяти в тому напрямі, щоб відокремити себе цілковито від тої „демократії", що походить з Москви і заводить під демократичною маркою тоталітарні режіми з усім його варварством. Загальмовано уже тимчасово сильною поставою Америки й Англії похід червоного тоталітаризму в Болгарії. Як знаємо, вибори в Болгарії відложені. Тепер бажаним булоб, щоб ті самі демократичні потуги виявили таку саму активність в тому напрямі, щоб облекшити нещасну долю міліонів, що терплять від терору в інших краях, що є під Советами, чи в т. зв. сфері їхніх впливів. Бо „терор" не повинен бути нігде визнаний „внутрішньою" справою!

В тому напрямі зачинається вже рухати теж і американська громадська опінія. Виявом цього вважаємо те, що заявив Герберт Бровнел мол., голова Републиканського Краєвого Комітету, в справі найближчих завдань його партії. Хочеться вірити, що ті справи, які він порушує, не будуть обговорювані в конґресі в спосіб партійний, себто не будуть тільки критикою діянь конкуренційної партії при владі, але матимуть далеко дальші й вищі цілі. В такій надії звертаємо саме увагу на те, що порушив Бровнел.

А він сказав у першу чергу те, що треба американцям добре вважати і пильнувати, чи наші діяння, до яких ми себе зобовязали принявши Чартер Обєднаних Держав, є згідні з тими засадами, з якими ми пішли до цеї війни. Ось ті справи, як він заповідає, будуть тепер обговорювані в конґресі. Будуть там питали уряд, що це є що ще дотепер нема вільного доступу для американських представників і кореспондентів до „визволених" країв. Будуть питати, як це є з вільними виборами в тих краях.. І як є з масовими депортаціями й іншим лихом, що було передше причиною до воєн, хоч не було практиковане на такі величезні розміри, як це діється тепер. Далі ще будуть питати, що це за справи і проблеми, щодо яких прийшли до згоди „Три потуги" в Ялті, Квебеку, Каїро, Тегерані чи Потсдамі, а про які назагал мало знаємо.

Та війна, кажеться далі, мала принести в розумінню американського народу всім людям в світі індивідуальну свободу і таку владу, яка визнає принципи, що на них побудований американський устрій. А чи так є? Скорше чи пізніше, каже Бровнел, за це запитають в конґресі, а відповідь захочуть почути теж і широкі маси американського народу. Нам не слід спускати ні на хвилину ока з того, з якими ідеалами пішов американський нарід до війни; які ідеали він висунув як ті, які треба здобути перемогою над ворогами демократії й приклонниками тоталітарного варварства.

Думаємо, що піднесені думки слушні. Американський нарід таки не забуде, за які ідеали вислав своїх синів класти своє життя!

Проф. В. П. Тимошенко в справі допомоги українській масовій скитальщині в Европі

До Високоповажаної Редакції „Свободи"!

Високоповажана Редакціє! Дозвольте мені звернутися через Ваш поважаний часопис до Ваших читачів, та й до цілого Українського Загалу в Америці, в справі допомоги сотням тисяч, чи навіть міліонам, тих українців, що є насильно відірвані від рідних земель і роспорошені по території Центральної й Західної Европи. Уже саме життя тих мас українського народу знаходиться перед великою загрозою, а тамже є цвіт української інтеліґенції, як з Західної України, так і з Східної.

Забираю голос у тій справі не тому, щоб я претендував на якийсь авторитет серед Американського Українства, а в першу черґу тому, що й до мене особисто доходять письма від тих нещасних жертв війни та руїни. А знаю таких жертв більше, хоч не маю від них вістей, бо відомі вони мені ще з життя на Наддніпрянській Україні, чи з життя в часі еміґрації в Европі. Тисячі старої еміґрації вже загубились, а тепер є ще сотні тисяч, а може й міліони, нових еміґрантів, бездержавних українців, що блукають по безмежних шляхах Европи без жадного захисту власної влади. В найкращому випадку вдається їм дістати **тимчасовий притулок** і **тимчасове прохарчування** в таборах, що їх утримує УНРРА.

Жертви і нужда тієї української людности є такі великі, що перед завданням їм допомогти мусить замовкнути всяке політиканство: Всі українські партії й ґрупи, без різниці їхніх політичних поглядів, мусять стати до тієї праці в повній і тісній кооперації, бо це не є праця політична, а національна й гуманітарна.

Лише прислужники окупантів українських земель можуть говорити, що американські українці не мають турбуватись помічю українцям, що залишаються поза межами Советської України; що всі щирі українці можуть повернутись до Советської України; що советська влада турбується їхньою репатріяцією, а ті, що не вертаються, є фашистами та прислужниками німців.

Це є безсовісна брехня! Українські маси, розкидані по Европі, відбивають собою цілий український нарід, що є народом демократичним, бо складається переважно з селян та робітників.

Навіть багато з соціялістів, яких без сумніву є немало серед еміґрації, не може вернутись на Україну без загрози їхньому життю чи свободі. Як би вони й хотіли повернутись на Радянську Україну, то напевно многі з них опинились би не в Україні, а в сибірських та інших таборах примусової праці, де вони в короткім часі загинулиб від тяжких умов життя й праці, як загинули вже раніш сотні тисяч депортованих українських селян, робітників, та інтеліґенції, як з Західної, так і з Східної України.

Ось і тому це святий обовязок усіх позакраєвих українців, а зокрема українців Злучених Держав та Канади, яким живеться краще, як можна більш помогти тій українській людности, що її лиха доля знову викинула з рідних земель й яка мусить хоч тимчасово залишитись на чужині.

Більш того, мусять бути вжиті всі заходи, щоби ті українці, що не можуть вертати до рідного краю без загрози їх життю чи свободі, не були примушені до повороту під владу Советів. Про це треба дуже дбати і робити заходи негайно, бо довідуємось вже з преси, що советські та польські представники в УНРРА вимагають, щоб поміч тій деплясованій людности в Европі, що не хоче повертати до дому, себто під советську владу, була припинена, а самі люди, щоби були зараз відокремлені в спеціяльні карні табори.

В найтяжчому становищі знаходяться інтеліґентські ґрупи української еміґрації, зокрема старші віком люди, яким дуже тяжко пристосуватись до умов життя в чужих країнах, та ще в теперішних обставинах. Тому на них є сконцентрований особливий натиск советської влади. Та їх треба обороняти може й в першу черґу. **Втрата великої частини інтеліґенції може поставити під загрозу навіть саме існування українського народу як нації,** бо на теренах України окупантська влада веде одночасно політику з д е н а ціоналізування. Позакраєве українство також відчуває брак української інтеліґенції, вихованої в традиціях української науки й штуки. Тим більш воно мусить тепер вжити зусиль, щоби спасти тих людей й дати їм можність працювати хоч поза межами України в користь української культури.

Допомога українській людности, що розкидана в Европі поза межами України, є така велика справа, що властиво вона є **недосяжна, якщоб ми виконували її тільки, в рамках доброохотної помочи** позакраєвого українства, навіть коли би воно сконцентрувало всю свою допомогову акцію тільки на цій одній справі. **Ця справа вимагає урядової допомоги великих країв.** З огляду на це існуючі українські зединені допомогові орґанізації чи ті, що будуть далі зорґанізовані чи поширені, не мають о б м е ж у в а т и с ь до збирання доброхітних жертв серед українського населення та їх орґанізованого розподілу, **хоч це й є їх перший й святий обовязок!** Вони мусять повести одночасно орґанізовану пропаґанду за поміч деплясованим українцям серед населення тих країн, де вони живуть.

Необхідна є також **політична праця,** що мусіла би вплинути на акцію в цьому напрямі збоку урядових чинників відповідних країн. Українство Злучених Держав та Канади вже має досить політичних впливів, щоби дещо осягнути в цьому напрямі. Численні жертви його героїчної молоді в цій війні, положені в захист нових батьківщин, ще більше піднесли добру славу американського українства. А велике число молоді українського походження в Американській та Канадійській Окупаційній Армії в Европі може також багато допомогти **практично** нещасній деплясованій українській людности, коли політична акція дома її в цьому підтримає.

Політична праця серед урядових чинників мусять поставити собі такі завдання:

1. Щоби ні в якому разі не вживалося примусу до українців, що є поза межами рідних земель до повороту їх під советську владу, коли це є небеспекою для їх життя чи свободи;

2. Щоби тій українській людности були відчинені можливости виеміґрувати на сталий побут до північної Америки, чи до інших країн світу;

3. Щоб українська деплясова людність в Европі, поки вона не знайде сталого приміщення, могла залишитись тамже й надалі і одержувати матеріяльну підтримку, хоч би в формі праці над відбудовою зруйнованих районів Европи, де така праця потрібна.

Бувший британський премієр Чорчил, як представник британської влади, свого часу публично обіцяв гостинність тим горожанам польської держави, що не захочуть вертатись під нову польську владу, а американські представники влади теж поставились до цеї обіцянки прихильно. Тим самим українці з Західної України та Волині мають таке саме право на цю гостинність як і поляки. Та позакраєві українські орґанізації мусять тепер подбати, щоби ця обіцянка була зреалізована й щодо українців, а властиво, щоби всі українські скитальці могли з неї користати.

Орґанізоване українство Злучених Держав та Канади мусить вплинути в цьому напрямі на відповідні урядові установи. Більш того, вони мають скомунікуватись також з південно-американськими українськими орґанізаціями, зокрема в Бразилії та Арґентині, бо там є великі можливости для української еміґрації.

Позакраєве українство мусить виступити в цій справі спільним фронтом — без партійних різниць — в окремих країнах свого постійного побуття, але також ще й спільною акцією на міжнародній арені. Існуючі обєднані українські допомогові орґанізації в о к р е м и х державах мусять створити ще **Український Міжнародний Допомоговий Комітет,** що мав би зноситись з орґанізацією Обєднаних Держав і репрезентувати перед нею позакраєве українство.

Вісти доходять, що деплясована українська людність в Европі робить зусилля, щоби зорґанізуватись, та що по теренах бувшої Нмеччини вже дійшло до порозуміння між східною і західною українською еміґрацією. Супроти цього обєднані українські допомогові орґанізації окремих країн, як і їх Міжнародний Комітет, можуть тепер ввійти в безпосередні стосунки з цими орґанізаціями в Европі й вести орґанізовану акцію допомоги в Европі через них.

Володимир Тимошенко,
Stanford University, California.

Господарське плянування Америки

Засади демократії вимагають, щоби нарід інтересувався долею свою краю, або іншими словами: як заграничною політикою краю, так і внутрішньою. Тому саме бачимо, що як з одного боку ґазети пишуть про те, як то наша батьківшина переводить окупацію Японії, то водночас ще більше дають місця на оприлюднення новостей про переміни господарського життя у нутрі краю. Господарським життям має інтересуватися не лише підприємець, який хоче розбудувати продукцію і наймити робітника до роботи, але й самий робітник має розуміти, яке значіння має для нього оця платня, яку він дістане від підприємця.

З такого спільного інтересу, отже інтересу підприємця й робітника - наємця, виходить державний уряд, коли наладжує чи помагає наладжувати господарські справи краю. На підставі американської системи уряд не має обовязку вести підприємства. Адміністрація краєм і адміністрація бизнесового підприємства не є тесаме. Тому уряд не має і теж не потребує мати багато людей, які розумілись би на продукції або на бизнесовій адміністрації. Уряд потребує мати хіба настільки бизнесово вишколених людей, щоб ними міг послужитися при наладнуванню спорів між підприємцями і наємцями або при наладжуванню контрактів із поодинокими підприємцями для державних достав.

Але ті бизнесові люди, які служать урядови, це мусять бути люди із широким поглядом на краєву господарку-економію у звязку із всесвітньою економією. Бо добробут нашого краю, як слушно сказав секретар стейту Джеймс Ф. Бирнс, може мати вплив на наші відносини до цілого світу і на втримання світового миру. Крім цього, коли Америка старається тепер перевести в практику заяви про світову демократію, то вона мусить показати на практичнім прикладі, що демократія і під економічним оглядом є ліпша від тоталітарної чи може якоїсь іншої економічно-політичної системи.

Саме тепер наш уряд оповіщує різні переміни. Вони такі далекосяглі, що можуть мати значіння для американської системи на десятки літ. Безпосередною ціллю цих перемін є, що правда, перевести краєву господарку з воєнних відносин на мирні. Найважнішим питанням дня є втримання вартости американського доляра на такій висоті, щоб не викликати журби серед населення за свої ощадности, уміщені в державних воєнних бондах. Бо колиб так пирщла знижка вартости, або як то кажуть „інфляція" доляра, тоді не лише підприємці, але й робітники потратилиб біліони долярів, бо бонди не представлялиб цеї вартости при їх переміні на гроші, яку вони мали вчасі їх закупна. Отже тут є приклад спільного інтересу всіх верств чи кляс населення.

Значить ціллю економічної політики нашого уряду є втримати населення при тімсамім способі життя („стандарду"), який був у воєнному часі, коли то кожен працював, мав повно грошей і не рахувався з недостатком, ані не боявся за роботу.

Одначе це не легко осягнути серед того, коли нагло міліони робітників потратили працю. Як нема праці, нема плати. Як нема плати, нема защо купувати харчів та краму. Значить в інтересі безробітного є пониження ціни продуктів для харчу та для інших життєвих потреб. Але, як піде зниження ціни продуктів, то прийде так звана „дефляція", тобто зріст вартости доляра. Тоді знову клопіт, бо прийдеться урядови сплачувати довги вартіснішим грошем ніж був довг затягнений.

Коли взяти під увагу, що воєнний доляр, як сила при закупні, мав вартість лише 65

ОЛЕКСАНДЕР ЛУГОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з іміґрантського життя в Канаді, нагороджена на Літературнім Конкурсі У. Н. Союзу).

66) (Всі права застережені)

Від обвинувачення в волокитстві оправдався, показавши вісімнацять долярів власних грошей. По існуючим законам волокитами вважається людей без грошей і кватири; хтож має десятку, або більше, — ніхто в волокитстві такої людини не обвинувачує. Зокрема, достойний суддя і публика добре знають, що під цю пору безробітних, без гроша в кишені, є міліони. Бідність не є ніяким злочином. Обвинувачення в большевизмі збив ще лекше: він пережив революцію, бачив методи большевицького панування над його народом і вдруге переживати таке й за золоті гори не хотів би. Большевики панують над девятьма десятими української нації, а він національно думаючий українець.

Про „кабануф" і винищення поляків українцями — розповів Безхатний, що збігом історичних обставин частина українських земель перебувала у шістьсотлітній польській неволі нічим не відмінній від московської, царської чи большевицької. Навів випадки винищування українців поляками, вказав авторитетні джерела, звідки суд про те може довідатися. В національному антаґонізмі не находив нічого ненормального. Всі народи рівні й повинні бути один від другого незалежні. Нормальне явище, що англієць більш любить англійця, від когоб не було іншого, українець — українця, швед — шведа, німець — німця, француз — француза. Заявив, що поляків він не любить, бо й любити їх нема защо. Хіба можна любити народ здібний відплачувати злом за заподіяне добро, як ось його позовник, того народу представник?

Безхатного звільнено від всіх обвинувачень. Ґреґожа, за нарушення вуличного спокою й волокитство засуджено на місяць арешту і якісь невеликі оплати. Видавши рішення — суддя попрохав Безхатного підождати. Він подумає, деб його пристроїти на якусь роботу, щоб не колесив по Канаді, як вона довга й широка. Проваджений зацікавленними очима публики, він відійшов.

Виправдуючись від закидів, чув, що хтось з публики уважно на нього дивиться. Певно пізнав його незмінний полотняний кіптар, або чуприну; він стояв повернений до публики спиною. Не поспів розсістися, аж бачить, — підходить до нього сивий добродій. Пізнав у ньому суддю Дорінсайда.

— Ну, хлопче, — сідаючи рядом заговорив суддя потиху, — ґратулюю! Вміло боронив себе! З тебе вийшов би здібний правник!

— Терпіти не можу правників! — відповів Безхатний.

— Чому? По яким то причинам?

— Модерні правники не йдуть за духом законів, а за формою. За гроші стараються виправдати винного, щоб часом засудити зовсім невинного.

— Ну, цеж є мірилом правничої здібности!

— В тім то й лихо. По моєму, правник мусить боронити правду, зміст законів, не мертві параграфи! Кожний параграф можнаж натягнути у бажаний правником бік!

— Протестант з тебе, хлопче! — не стримався від усміху суддя Дорінсайд.

Підійшовший поліцай потиху попрохав від розмов стриматися. Суддя якраз виголошував рішення у іншій якійсь маловажній справі.

В обіденний перерив судді зійшлися. Виявилися добрими знайомими, навіть приятелями.

— Ну, мистер Гомлес, — перекладаючи на англійське назвище Безхатного, заговорив діючий суддя. — Їдемо тепер з нами на обід!

Безхатний відмовився:

— Не хотілосяб мені вашу достойність клопотати! Ми підемо десь у ресторан, з суддею Ровінсайдом.

— А ви знайомі? — здивувався суддя.

— Ще й як знайомі! Познайомилися кілька місяців тому!

— Тим краще! Суддя Дорінсайд також не відмовиться пообідати у мене!

— Я мусів би піти додому перебратися — попрохався. — Чейже не засяду з вами за столом у своєму „ломберджекському" кіптареві!

— Аби тільки клопоту! Ну, так їдемо! Де ви живете?

Безхатний сказав.

Оба судді заждали в авті поки Безхатний перебрався. Вийшов з хати дещо подібним на міського жителя. Не було то убрання першої якости. Старtimes, ще європейське, за те чисте. Всеж виглядав у ньому пристойно. Тільки неслухняний чупер не годився на вимоги цивілізації.

Поїхали на західню окраїну міста. Дім судді стояв осібняком, серед просторого городу з квітником, засадженого невеликими деревами. Пара великих псів кинулося до авта. Гавкали на всі голосові заставки, старалися якось схопити зубами за колеса. Певно любили порядок і не могли стерпіти, щоб колеса крутилися, ні того крутіння зрозуміти. Коли повиходили з авта — пси кинулися до Безхатного. Невдоволено шкірили на нього зуби, зло поглядаючи зеленавими фосфоричними очищами. Господар заспокоював псів, але дарма. Безхатний сміло взяв одного й другого за ошийники, погладив по головах: пси заспокоїлися, привітно завиляли хвостами. І це не увійшло від уваги обох суддів.

— Бачу, що вас навіть пси люблять! — сказав господар.

— А чомуб вони не мали мене любити? — спитав Безхатний. — Псів і коней я люблю. Ніколи їх ще не вдарив за все життя. Худобина не така нерозумна, як люди собі уявляють. Вона відчуває прихильність, прихильністю відплачує. Мене не вкусив ще ні один пес, не вдарив ні разу кінь.

(Дальше буде).

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ І КАНАДІЙСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Радний У. Р. Союзу, вояк, про українських збігців в Німеччині

„Народна Воля", орган Українського Робітничого Союзу, помістила в числі з 23. серпня 1945, п. н. **„Українці збігці в Німеччині не хотять вертатись під Совіти"** листа, якого одержала від головного радного У. Р. Союзу, Дмитра Старощака, який служить в американській армії понад три роки і є тепер у Німеччині з американською окупаційною армією. Редакція „Н. В." подає, що Дмитро Старощак родився в Америці, але знає українську мову у слові й письмі. Лист, що був висланий повітряною почтою, передає редакція без змін як думки автора листа, які є такі:

• • •

8. серпня 1945.
Вайнгайм, Німеччина.

До Редакції Народної Волі:

Можливо, що українці в Америці не дуже свідомі трагічного положення нашого народу в Німеччині в теперішній хвилині.

Маючи нагоду бачити тисячі українців і балакати зо сотками особисто, я переконався, що всі вони не хотять вертатись під совєтську управу. Навпаки, страшенно бояться, що коли вернуться під „батька Сталіна" то він їх „надгородить" засланням на Сибір або убє як худобину. Ті люди з Галичини, й також з Великої України, пережили від двох до 25 літ під совєтською опікою, і більш не хотять того „раю".

Коли я їм сказав, що є мала частина українського народу в Америці, яка є прихильна й вірна Советам, вони мені відповіли: „Нехай ті люди переживуть місяць, два, й коли їм вдасться вилізти з того 'Совєтського Раю', то напевне вони вилічаться зо своєї хвороби на все".

Советські чекісти (Н. К. В. Д.) крутяться всюди в Німеччині, навіть викрадають людей ночами. Чому вони так натискають на тих людей, щоб вертались додому? Річ ясна, Совети знають, що як довго ті люди вільні, то вони будуть говорити й писати, що вони пережили і бачили в „Совєтськім Раю". Ну, на таких підставах вони знають, що світ в короткім часі довідається, що комуністична диктатура в Совєтах є страшна, й тому за всяку ціну хочуть забрати тих людей назад до „батька Сталіна".

Я не знаю напевне, яке є тепер число українців у Німеччині, але інформації подають поверх міліона.

Український народ в Америці й Канаді повинен заінтересуватись ними негайно, бо ті люди пропадуть зо світу. Треба урятувати тих людей перед нападом.

Це не є ніяка фантазія. Совети натискають на Америку щоб вислати всіх тих людей під Совети, що були під совєтською „опікою" перед 1939. Є чутки, що тепер домагаються, щоб усі, що були під совєтською владою перед 1942, також були повернені під Совети. Бачите, як „батько Сталін" дбає про своїх дітей.

Я передбачаю, що наші українські комуністи в Америці зараз скажуть: „Ті люди є фашисти, й тому не хочуть вертатись під Совети". Це є дурниця і блоф перед світом говорити, що всі ті люди, що не хотять вертатись під совєтську опіку, є фашисти.

Я особисто балакав зо всіми. Це є учені люди, професори, учителі, учительки, студенти, фахівці, до найтемнішого селянина. Вони всі відмовляються вертатись під Совети й усі переживають страх від совєтських нелюдських переслідувань в економічнім і політичнім житті.

Ті люди мені говорили, що коли прийде хвилина, що будуть примушені вертатись до Советів, то убють свою родину й себе, або нехай їх убють на місці, але добровільно не підуть під Совети.

Я певний, що наші комуністи в Америці і Канаді, якби побалакали з тими людьми, котрі переживають те циганське життя тепер в Німеччині, то побачилиб, що те, що Совети дають світові до відома, є цілком противне тому, що в дійсності діється в Совєтах.

Чому я пишу це тепер? Є одна відповідь: Наші люди потребутюь негайної помочі в тім крайнім положенні. Місяць, два може буде запізно. Українські люди не мають жадного громадського життя тут, вони всі гуртуються де можливо, щоб спасти життя всіх без різниці, яке його політичне чи релігійне переконання. Так і українці в Америці й Канаді повинні тепер урятувати „найменчого брата" від погибелі, орґанізовано працювати. Час дорогий, робіть тепер, завтра може бути запізно!!!

Для всіх моїх знайомих щирий привіт.

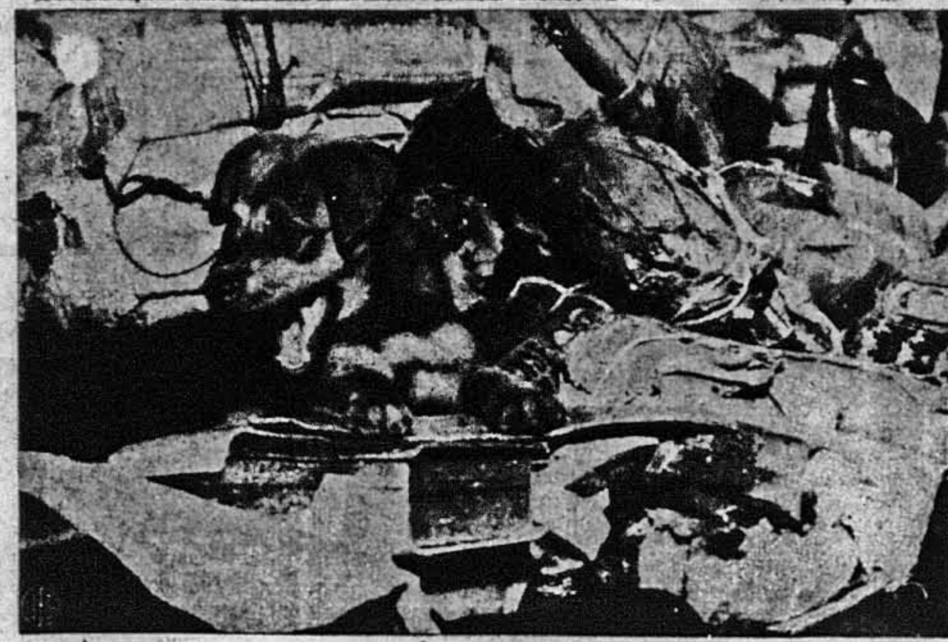
Дмитро Старощак.

а найвище 75 центів, і за такі доляри затягнув уряд 265 біліонів довгів, то можна собі представити, які велитенські суми гроша треба буде доплатити при сплачуванню позичок, колиб так прийшла дефляція доляра. Отже це само вже вказує, чому уряд мусить журитися стабілізацією вартости доляра, хоч цей доляр троха обезцінений.

Справа інфляції а може дефляції доляра прийде на чергу тоді, коли зачнуть радити над реформою податків. Для воєнних часів вистарчав теперішній податковий закон. Пересічний громадянин платив і мав з чого платити. Але ось приходить безробіття. Коли люди не працюють, то вони не можуть платити податку, а навіть ті, що вже заплатили, повинні дістати частинний зворот податку, бо його обраховується на підставі цілорічного доходу.

З цим усім теж змагання придумати спосіб, як би кожен робітник дістав працю і то обовязкову працю і працю на повний час. Бо як робітник працює, то він може платити податок, а це причинюється до облекшення тягарів держави. Покищо вже тепер зайшли зміни у висоті платні у таких робітників, котрі мають працю. Знесено 48-годинний тиждень праці, а заведено передвоєнний, тобто 40-годинний Це потягає за собою зниження заробітку і тому на основі президентського розпорядку підприємці можуть давати півтори плати за роботу понад 40 годин.

Серед того всього треба ще подумати про зниження ціни харчів і краму так, як це було придумане, а не все виконане, вчасі війни. Але це справа окремого роздумування і практики.

І ПЕС ЛЮТИЙ НА ТИХ, ЩО ЗЛЕ ПАКУЮТЬ.—Не один з вояків, що надіється пакунку, його не дістане, бо ті, що висилали, зле опакували і всьо порозліталося. „Джізмо", що приглядається годинами на купу тих пакунків, а згл. на те все, що в них було, теж не годен зрозуміти, чому люди такі неогляднї.

За жидівську батьківщину в Палестині

На пресовій конференції дня 16. серпня президент Гері С. Труман заявив, що вчасі Берлінської конференції він розмовляв з премієром Англії Винстоном Чорчилем про те, щоб до Палестини завезти якнайбільше жидів. Щоб це осягнути, треба порозуміння з арабами, які замешкують більшу частину Палестини і порозуміння з британським урядом, який тримає в Палестині владу. На запит, чи президент розмовляв про те з маршалом Сталіном, президент відповів, що не говорив, бо Совєти не можуть нічого в цій справі зробити.

Потвердження цього, що на конференції Трьох Потуг говорили про створення жидівської батьківщини в Палестині нагадує лише, як енерґійно за цю справу побивалися жиди по цілому світі, а зокрема в Злучених Державах. Створення окремої жидівської держави в Палестині порушувала між ін. конґресменка Клер Бут Лус із Конетикат у своїй промові в палаті репрезентантів дня 6. липня. Вона пригадала, що як преса так і уряд Злучених Держав час від часу протестували проти несправедливого трактування жидів царською Росією, бо „є це засадою Злучених Держав упродовж століття енерґійно протестувати проти несправедливого трактування якоїнебудь меншини в кожнім краю". Одначе ці засади, як твердить пані Лус — залишено тепер супроти Росії, як це виходить із слів підсекретаря Джозефа С. Ґру, коли він сказав, що „наш край відхиляється назад, щоб не образити Росії". На думку пані Лус тепер ще більше є притоки до протестів проти трактування меншин в Росії ніж за царських часів, як це виказує політика Совєтів супроти жидів.

Як у Німеччині так і в Совєтах причиною несправедливого трактування жидів є тоталітарна система правління. Ця система, як двердить конґресменка, є рівнозвучна з нетолеранцією і з намірами винищення меншин. Що таке винищування меншин комуністичною партією, яка є при владі в Совєтськім Союзі" з р. 1933. наводить пані Лус книжку Ганса Кона під заг. „Націоналізм в Совєтськім Союзі" з р. 1933. Сказано там між іншим таке:

„Культурна політика комуністичної партії супроти національностей означає тільки, що смерть культури національностей. Серед усього крику про автономію і незалежність національних републик і територій остається все лише єдність комуністичної партії як наднаціональної орґанізації".

Що таку політику ведуть Совєти також і супроти жидівської національности, на це вказує лист з Палестини, поміщений в газеті „Форвертс" у Ню Йорку 26. червня 1945. р. У ньому пише Б. Островський, що він перебував у Німеччині як перекладчик для російських жидівських воєнних плінників. Через його табор перепущено яких 15,000 російських плінників, а серед них були люди з 24 совєтських національностей, різних занять і віку. Від них можна було довідатися багато про жидівські громади в Совєтах. Між 400 російськими офіцирами, яких перевожено після визволення з німецьких таборів із пристані Марсей у Франції до міста Торонта в Канаді був теж 24-літній офіцир-жид. Він сказав, що він щойно від німців довідався, що він жид. Він жалувався, що його жінка й син були замордовані в Дніпрепетровську не націстами, але партизанами і то такими людьми, з якими він жив дітами як сусід. Він каже, що в Совєтах розвинувся антисемітизм ще далеко до війни, а в таборах воєнних плінників серед росіян і українців проповідувано вітверто антисемітизм. Один учений між подорожними признав, що головною помилкою Совєтів у відношенню до свого населення є це, що Росія є ізольована від світу і через те не можна довідатися правди.

А правдою є, що жиди хочуть покинути Совєтський Союз. Про це згадується у книжці Григорія Аронсона під заг.: „Жидівська проблема в Совєтській Росії", видана в жовтню 1944. р. Про неї була критика в „Форвертсі", написана Давидом Шубом. Із неї світ довідується, що перед війною було в Совєтах яких 3,000,000 жидів. Це число зросло до 5,000,000, коли Гітлер заняв східню Польщу (отже Західню Україну і Білорусь). Разом в Росії опинилася половина жидів, які загалом осталися при життю за часів війни.

Аронсон твердить, що жидівське населення перейшло основні переміни за часів большевицької революції. Комуністична партія сконфіскувала всі маєтки в так званих жидівських громадах і через те цілковито знищила особовість жидів. В „Південній Росії" (отже в Україні) існувало 50,000 жидівських сільських господарств. У 1926. р. жидівські комуністи проголосили плян переселення 100,000 міських жидів у хліборобські кольонії. На такий проєкт видав совєтський уряд $10\frac{1}{2}$ міліонів рублів, а Жидівський Джойнт Дистрибюшен Коміті з Америки від себе дав близько 16 міліонів рублів в роках 1924—29. Вислід того був такий, що із 226,000 жидів в 1927. році осталося лише 194,000 в 1935. році. А в р. 1939. статистика виказала, що при сільськім господарстві осталося лише 150,000 родин.

Як причину цих невдач подає Аронсон високі податки і спеціяльні обовязки жидівських поселенців. На жидівські оселі пущено повно комсомольців, які висьмівали жидівські релігійні практики. Коли прийшов празник Пасхи або Нового Року і Судного Дня, то ці комсомольці переводили свої безбожницькі місії і відстрашували жидів від релігійних практик. В додатку приневолювали жидів годувати свині, а як хто не хотів, накладали високі кари і називали таких опірних „ворогами робітничої кляси".

Подібне сталося в так званій Жидівській Совєтській Републиці, в Біробіджан, в Азії, над рікою Амуром. Із 37,000 жидів, поселених там в 1938. році, осталося тепер неповних 18,000. Вони пішли до жидівської републики як жиди, але як там осіли, їм заборонено бути жидами.

Оці цифри і арґументи були призбирані в промові пані Лус на те, щоб доказати конечність створення жидівської батьківщини в Палестині, щоб до неї можна було вивезти із Совєтів тих жидів, які ще осталися при життю. Мабуть такі арґументи спонукали президента Трумана, як і його попередника Френклина Д. Рузвелта, побиватися за признання жидам права заселювати Палестину як свій край.

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ".

Від Української Бібліотеки С. Петлюри у Парижі

Рада Української Бібліотеки С. Петлюри у Парижі оцим повідомляє з сумом українське громадянство, що 7. червня 1942 року, коло Парижа, упокоївся навіки її голова, Вячеслав Прокопович, незломний український патріот, видатний громадянський діяч, вчений історик і педаґоґ, ініціятор і фундатор бібліотеки.

Одночаснож, Рада доводить до відома громадянства і другу сумну звістку, що її боляче торкнула, а саме, що майже ціла наша бібліотека була пограбована зухвалим німецьким окупантом і вивезена 22. січня 1941 року до Німеччини.

Не дивлячися на ці удари долі, Рада Бібліотеки, по звільненню Франції, керуючися заповітом свого померлого голови і приписами статуту, робить всі заходи для відновлення Бібліотеки і її культурного значіння. Вона поробила заходи перед владами для розшуку Бібліотеки і Музею, зібрала недограбоване німцями майно в скромному помешканні (адреса: Mr. I. Rudicev, Bibliotheque Ukrainienne, 24, rue de la Glaciere, Paris XIII), робить заходи до поповнення свого книжкового фонду, поповнення свого великого газетного фонду, що, на щастя, лишився не зайнятим, збирає рукописи, не видані через лихоліття в Европі, відновляє зносини з усіми культурними національними і чужинецькими орґанізаціями, що перед війною, співпрацювали з нею.

Починаючи так нашу діяльність, хочемо вірити, що українське громадянство всюди, де воно є, чинно нас підтримає і дасть змогу не лише відновити єдине тепер українське культурне огнище на цілу Західну Европу, але і дасть йому змогу удосконалити свою роботу, що вже перед війною заповідалася, як акція широкого національного значіння.

РАДА БІБЛІОТЕКИ:

Голова: Іларіон Косенко.

Заступник: Олександер Удовиченко.

Члени: Олександер Шульгин, Григорій Довженко, Іван Гораїн.

Бібліотекар: Іван Рудичів.

Прохаємо всю українську пресу це повідомлення передрукувати. Всі українські видавництва прохаємо надсилати нам їхні видання. Бажаючим вести обмін книгами і старими періодичними виданнями, висилаємо їх списи.

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

На цілі Конґресового Комітету жертвували: Стефан Гиса з Асторії, Н. Й., $5; А. Блащук з Дітройт, Міш., $3; А. Г. Біловус з Вен Дайк, Міш., $5 як постійну місячну жертву; Тов. Помочі Українській Справі з Гемтремк, Міш., $10 як постійну місячну жертву.

ПРОТОКОЛ

З НАДЗВИЧАЙНОГО ЗАСІДАННЯ

головного уряду Українського Народного Союзу, що відбулось в днях від 23-го до 26-го липня 1945 року в домі У. Н. Союзу під ч. 81-83 Гренд Стріт ,Джерзі Сити, Н. Дж.

Виконуючи вложений на мене головним урядом обовязок і управителя друкарні, я старався вести той друкарняний бизнес так, щоб той бизнес покривав усі видатки получені з виданням часопису. Було це завжди дуже трудне завдання. Ще трудніше воно є тепер, коли загальний кошт видавання часопису збільшився приблизно на 40%.

Річне обчислення виказує, що на загальне покриття теперішних коштів видавання „Свободи" від членів У. Н. Союзу, котрі платять за часопис, приходить тепер річно 51%. З того, що У. Н. Союз платить за „Юкрейнієн Вікли" і з того, що він додає до „Свободи", приходить 21%, а 28% решта коштів адміністрація мусить придбати з передплат, друкарських робіт, оголошень, продажі книжок, календарів і т. д. На покриття коштів теперішних чисел „Свободи", що їх річно дістає член, котрий передплачує часопис, приходить від члена $3.60, а ті всі числа коштують так: папір $1.59, пошта, чорнило, електрика, газ, папір до паковання, шнурки і стенслі $2.35, робітники $1.02, разом $4.96.

З повищого бачимо, що тих $3.60, що їх член платить річно за орган, тепер не вистарчає, бо кошт є більший на $1.36. По війні ми певно схочемо видавати часопис ще і в понеділки, себто кожного дня, як давніше. Тоді видатки будуть ще більші. Отже очевидним є те, що за $3.60 річної вкладки члена ніяк не можна тепер обстати видавати часопис. При тім треба нам мати на увазі також і це, що теперішня друкарня „Свободи" побудована більше як 40 літ тому. Має вона майже всі старі машини. Їх треба все направляти, а це коштує багато грошей. Купувати нові друкарські машини — це нові видатки, нові турботи.

У друкарні працює тепер три редактори „Свободи", один редактор „Юкрейнієн Вікли", три складачі, один верстальник, один пресмен, два експедитори, одна книговодчиця, сторож дому і жінка, що чистить. Разом працює 14 осіб. Це є найменше число працюючих у друкарні людей, від коли „Свобода" виходить як щоденник.

Згадую про це все тому, щоби ми над тими всіми справами добре застановилися і найшли на них таку розвязку, яку можна би предложити наступній конвенції до полагодження. Бо лиш конвенція може ці всі справи полагодити так, як повага такого часопису як „Свобода" вимагає.

Приходи друкарні за 1944 рік:

Передплата від членів і доплата У. Н. Союзу, згідно з ухвалою	$53,390.00
Передплата від читачів	3,851.17
З кольпортажу	242.56
Оголошення	9,425.07
Друкарські роботи	9,011.25
З продажі книжок, карток і календарів	4,394.61
Ювилейний дар „Свободі"	866.20
За електрику й газ від У. Н. Союзу	288.00
Зо зміни адрес	44.68
Зворот за телефон	28.74
Зворот премій від асек. компанії	21.83
За папір з відтинків	28.29
Різні дрібні приходи	41.88
	$81,634.28
Готівка з 1943 року	10,772.44
Разом	$92,406.72
Продажний опуст	219.05
Загальний прихід	$92,187.67

Розходи:

Платня робітників і редакторів	$35,627.68
Платня кореспондентів	2,115.25
Поштові видатки	4,893.44
Папір і матеріяли	9,745.58
Рент У. Н. Союзови	7,500.00
Перенесено до адм. фонду У. Н. Союзу на інвестиції	10,000.00
Федеральне і стейтове обезпечення робітників	1,403.20
Канцелярійні й адміністраційні видатки	1,622.01
Елекрика й Газ	1,226.12
Повісти, фейлетони, переклади і пожертви	895.34
Купно книжок	2,062.08
Друкарські приряди і нові части до машин	1,298.12
Асекурація робітників	484.57
Комісове від оголошень агентам	447.84
Телефон	416.04
Поштова скринка	16.00
Зворот призбираного податку робітників за 4-тий квартал 1943 р.	179.06
Разом	$79,932.33
Купний опуст	28.73
Загальний розхід	$79,903.60

Повторення:

Прихід	$92,187.67	Готівка в банку	$12,268.12
Розхід	79,903.60	Готівка на руках	16.95
Готівка	$12,284.07	Разом	$12,284.07

В минулому році був я на ювилейних святах і організаційних зборах у Монтріол і Лашін, в Канаді; Клівленд, О.; Йонгставн, О.; Шікаго, Ілл.; Пітсвил, Масс.; Милвил, Н. Дж.; Бофало, Н. Й.; Ню Йорк Сити й Рачестер, Н. Й. Багато справ, з якими відділові урядники й члени звертались до мене, полагодив я листуванням. Копії листування є в архіві У. Н. Союзу.

Отсе є короткий загальний перегляд організаційної праці за минулий рік. Дякую всім за щиру співпрацю.

ЗВІТ ЗАСТУПНИКА ГОЛОВНОГО ПРЕДСІДНИКА, Г. ГЕРМАНА:

Вповажаний Головний Предсіднику і Головні Урядники!

В минулому році я був на трьох засіданнях головної екзекутиви, як це було подано в протоколах у „Свободі".

Згідно з припорученням головної канцелярії я брав участь в Ювилейних Святах в наступних громадах: 27-го лютого в Філядельфії, 30-го квітня в Шамокін, 2-го липня в Олифант і 17-го вересня в Форд Сити. Ювилейні Свята в зганих громадах відбулися успішно, не зважаючи на неприятливі обставини военного часу, і я вірю, що вони принесли користь для Батька Союзу.

В моїй місцевости, Вилкс-Бері, я скликав збори відділових представників в ціли влаштування Ювилейного Свята і був головою ювилейного комітету. Свято відбулося успішно, 18-го червня, завдяки праці відділових урядників з Вилкс-Бері, Нантикок і Гановер.

Щоб додати охоти і поради до влаштування Ювилейного Свята, а відвідав 14-то травня відділ ч. 280 в Скрентон, Па.

Підчас минулого року я відвідував відділи в моїй окрузі, але мої відвідини мали малий успіх, бо члени неприходять на збори. Відділовим урядникам я давав поради коли було потрібно, а в моїм відділі, ч. 99, я старався приєднати нових членів.

На кінець мого звіту уважаю доцільним передати признання головній канцелярії за негайні виплати посмертного по померших членах. Кілька випадків в моїй місцевости, де У. Н. Союз виплатив посмертне далеко скорше, як це зробили інші організації, поставили У. Н. Союз на чільне місце в громадській опінії.

ЗВІТ ЗАСТУПНИЦІ ГОЛОВНОГО ПРЕДСІДНИКА, МАРІЇ МАЛЄВИЧ:

Високоповажані Гол. Урядники У. Н. Союзу!

Рік 1944 буде памятний в історії У. Н. Союзу з цеї причини, що в тім році відсвятковано його Золотий Ювилей. Ось і тому всі звіти головних урядників, а особливо їх діяльність належить до історії нашої організації.

Хоч мій звіт буде коротенький, то одначе, щоб гідно відсвяткувати 50-ліття У. Н. Союзу, праці в ювилейнім році було багато.

Ювилей-маніфестацію святкувала Пітсбурщина 25. червня з рамени 26 відділів. На тім святі виголосили дуже цінні реферати гол. секр. У. Н. Союзу, Дмитро Галичин, і редактор Степан Шумейко в англійській мові. Цим промовам прислухувались понад 3 тисячі людей. Крім того, довшу промову про наш Союз і український нарід взагалі, виголосив бувший сенатор з Пенсилвенії, Джеймс Дейвис, котрий на це свято спеціяльно приїхав з Вашингтону.

Підготовка до цего свята забрала мені багато часу, бо треба було до деяких відділів їздити, щоб переконати членів, що такого ювилею потрібно. Успіх з цего ювилею був дуже гарний, як моральний так і матеріяльний. Тих 26 відділів, що брали участь в ювилею, приєднали в ювилейнім році понад 300 членів. Американські часописі написали гарну згадку про 50-ліття Союзу та про [illegible] говорив на святі.

Матеріяльний хосен був такий, що зібрано кілька сот долярів на памятник українсько-американських ветеранів теперішньої війни.

17. вересня дістала я припоручення з головної канцелярії поїхати до Форд Сити на ювилейне свято 63. відділу, та виголосити реферат. На тім святі був також приявний заст. гол. предс. п. Герман. Відділ 63 є найбільший і найкраще зорганізований в Пітсбурщині. Хоч містечко мале, але не знайдеться ані один українець, котрий не був би членом У. Н. Союзу. Навіть чужинці приходять, щоб їх до нашої організації записати.

1. жовтня промовляла я на ювилею в Карнегі, устроєнім відділами 134, 264, 136 і 384. Карнегійська громада таксамо заслугує на признання, бо приєднала в ювлейнім році найбільше членів до У. Н. Союзу зі всіх громад в Пітсбурщині.

Упродовж року відвідала я кілька відділів в нашій околиці, бо декотрі відділові секретарі жалувалися, що гол. урядник ніколи до них ненавідає, та що їм дуже тяжко не тільки нового члена дістати, але і старих задержати.

Крім того була я приявна на трьох екзекутивних засіданнях, з котрих звіти були поміщені в „Свободі".

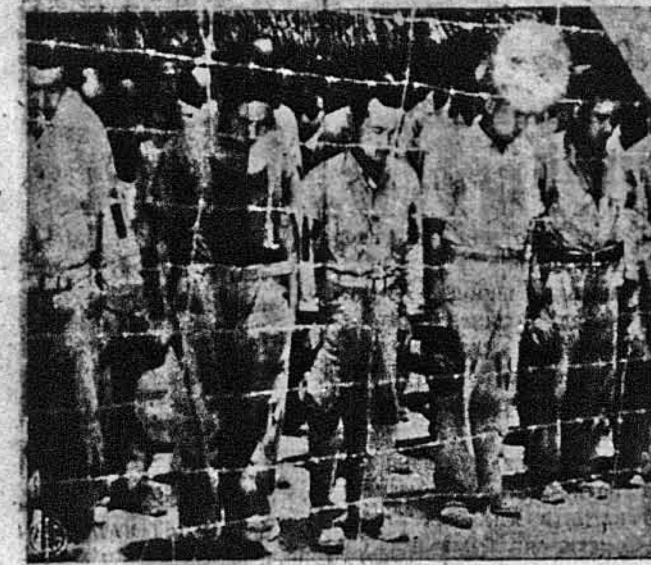
Поза Союзовою працею помагала я також багато у военних змаганнях, як упродажі бондів, Червонім Хресті та в теперішній допомоговій акції жертвам війни, до котрої якраз приготовляється Пітсбурщина на 5. вересня.

(Дальше буде).

ЧИСТУ ОДІЖ

НА РАТУНОК І ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ В ЕВРОПІ ПРОСИТЬСЯ НЕГАЙНО ВІДСИЛАТИ В МАЛИХ ПАКУНКАХ ДО НЮ ЙОРКУ НА ТАКУ АДРЕСУ:

UNITARIAN COLLECTION WAREHOUSE
UKRAINIAN RELIEF
31 EAST 35th STREET NEW YORK 16, N. Y.

ПРИЙМАЮТЬ ВІСТКУ ПРО ЗДАЧУ З СУМОМ.—Оті похилені голови, це голови японських полонених на Гвам, що почули, що японський цісар згодився на безумовну здачу Японії Аліянтам.

Союз Українських Канадійських Вояків (СУКВ)

(ДЕННИК).

Відписала Олена Козіцька.

4. квітня. — Вже довший час хотів я поїхати до клюбу, про котрий я так багато чув тут і в дома. Бути далеко від дому не новина це для мене, ані сотки інших хлопців при армії, та коли приїдемо до клюбу чуємося зовсім як дома. Дуже радів я, коли почув українську мову. Тут я знайшов моїх старих знайомих а також познакомився з багатьома новими. Мушу тут подякувати всім тим, які так тяжко працюють в день, щоб цей клюб був тим, чим він тепер є.

М. Яворський.

5. квітня. — Вже довший час минув, як я був останній раз в клюбі. За той час переїхав багато світа — був в Франції, Бельгії і Німеччині. Та як тільки дістав 7 днів відпустки, приїхав до клюбу. Тут знова побачив старих знакомих. Один з них є В. Керелюк, котрий був один з тих, хто помагав заснувати цей клюб. Клюб поступає вперід. Подяка за це належить тим хлопцям і дівчатам, які роблять тут день за днем. Їх праця показує, що ми годні зробити. коли робимо щось організовано. Сьогодня вечером будемо робити прощальний вечерок для пані О. Павлюк, яка віджіджає назад до Канади.

Осип Хома,
Форт Вілйем, Онт.

6. квітня. — Як би мене хтось спитав чого є найбільше в клюбі, моя відповідь булаб: праця, праця і ще праця. Хоч працівники працюють кожного дня, все напливають нові пакунки, тощо, від жертвуючих людей в Канаді. Кожного дня приїжджають нові люди — навіть американці. Сьогодня приїхало перший раз два американці. Їм батьки розказували про нащ клюб. Тепер їх родичі не журяться за них, бо знають, що тут є місце для всіх, де вони можуть бути так як в дома. Цього вечора я познакомився з капітаном Савіцьким з Прінс Алберт. Він недавно повернув з італійського фронту. Багато дечого інтересного ми говорили.

Осип Хома,
Форт Вілйем, Онт.
(Дальше буде).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МЕНВІЛ, Р. АЙ. — Тов. ім. М. Драгоманова, від. 181, повідомляє всіх своїх членів, що триквартальні збори відбудуться в неділю, 2. вересня в годині 3. пополудні, в гали У. Н. Дому на Компалей Гіл. Обовязком всіх членів є прийти на означений час, бо будуть важні справи до обговорення й полагодження. — Уряд.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Бр. св. Юрія, від. 379, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться 2. вересня, в год. 2:30 сполудня, в Домі Відділів У. Н. Союзу, 845 Н. Вестерн Еве. Просимо членів прийти на збори на час, бо є важні справи. — За уряд: Г. Бобик, предс.; М. Фединський, кас.; В. Пилипів, секр.

ВІЛКС-БЕРІ, ПА. — Бр. св. Івана Хрестителя, від. 223, повідомляє всіх своїх членів, що триквартальні збори відбудуться в неділю, 2. вересня, зараз по Сл. Божій, в сали парохіяльній. Просимо всіх членів прийти на час, бо буде звіт контр. комісії і інших комітетів. Довгуючі члени мають прийти і вирівнати свій довг. — Уряд.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 18. серпня 1945 року померла в 53. році життя

КАТЕРИНА НАКОНЕЧНА,

члениця Тов. Запорозька Січ, від. 251 У. Н. Союзу в Клівленд, О.

Покійна походила зо села Селеска, пов. Березів, Західна Україна. До У. Н. Союзу вступила в 1923 році. Полишила в смутку мужа Степана й трьох синів подружених: Йосифа, Івана й Володимира, та чотири внуки. Ціла родина є членами У. Н. Союзу.

Поохрон відбувся 21. серпня з гр. кат. церкви св. Ап. Петра й Павла при участи членів Товариства, родини й знайомих. Поховано її на церковнім цвинтарі св. Ап. Петра й Павла. — В. Їй П.!

Й. Керик, секр.

Дня 20. серпня 1945 року померла в 51. році життя

МЕЛАНІЯ ФЕДУН,

члениця Сестр. Благовіщення, від. 125 У. Н. Союзу в Шікаго, Ілл.

Покійна походила зо села Добряни, повіт Стрий. Полишила в смутку мужа Йосифа, сина Василя, дочки Розалію й Ольгу.

Похорон відбувся 23. серпня на цвинтар св. Николая. — В. Їй П.!

Іванка Подола, секр.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ТАРЗАН, ч. 1236. Засуджена.

Тарзан був поражений, як він побачив, як затроєна стріла вдарила дівчину, що хотіла спасти йому життя.

Д-р Брекевз був так розгублений, що він тільки стогнав.

„Дурню!" крикнув Тарзан, „Чому не пробуєш їй помогти?"

„Нема що робити", сказав учений; „для цеї отруї я ще не найшов заради".